

Negende Voortgangsrapportage RegioSpecifiek Pakket Zuiderzeelijn

---

Opzet voortgangsrapportage

Evenals eerdere jaren is ook deze voortgangsrapportage (VGR) met peildatum van 1 november 2017 beknopt van omvang gehouden. Op de website www.rsp-projecten.nl worden alle RSP-projecten in de drie noordelijke provincies beschreven. Daarnaast wordt in de MIRT-brieven (n.a.v. de Bestuurlijke Overleggen MIRT) en het MIRT Overzicht (bijlage begroting IF) eveneens gerapporteerd over de voortgang van het RSP. Mede daardoor zijn al enkele jaren de projectbeschrijvingen in de VGR's niet meer opgenomen.

In deze VGR wordt terugkijkend, waar nodig op projectniveau, op hoofdlijnen verslag gedaan van eventuele afwijkingen van voorgenomen activiteiten en de in de vooruitblik 2017 gepresenteerde mijlpalen/planningen. De vooruitblik 2018 beperkt zich naast informatie over de projecten tot het weergeven van informatie over mijlpalen/planningen. Ook hier betreft het een rapportage op hoofdlijnen. Voor meer achtergrond wordt verwezen naar de website www.rsp-projecten.nl. In de begroting van het Infrastructuurfonds wordt op Art. 14 Regionaal, lokale infrastructuur inzicht gegeven in de Rijksbijdrage aan het RSP Zuiderzeelijn.

Deze rapportage bevat de volgende onderdelen:

- RSP-ZZL: Ruimtelijk Economisch Programma
- RSP-ZZL: Concrete bereikbaarheidsprojecten
- Motie Koopmans (TK 27658, 2007-2008, nr. 41)
- RSP-ZZL: Regionaal Mobiliteitsfonds (RMf)

RUIMTELIJK-ECONONOMISCH PROGRAMMA

Voortgang gedecentraliseerde middelen (SNN)

Algemeen

In 2012 is het rijksdeel van het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) door het ministerie van EZ gedecentraliseerd naar de drie Noordelijke provincies. Besluiten over toekenningen worden genomen op het niveau van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) dat daarbij zorgt voor afstemming met het nationale Topsectorenbeleid in overleg met het ministerie van EZ.

Projecten

Voor Drenthe is vanuit de gedecentraliseerde middelen in 2016 € 1,9 miljoen toegekend aan het project 'Region of Smart Factories'. In 2017 heeft vanuit de gedecentraliseerde middelen geen toekenning aan projecten plaatsgevonden. Voor Groningen geldt dat in oktober 2016 een bedrag van € 674.250,- is toegekend aan het project 'LNG; game-changer in shipping' en in maart 2017 een bijdrage van € 2.544.582,- aan de Innovatiefaciliteit ZAP (Zernike Advanced Processing), dit betreft een unieke testomgeving voor biobased experimenten in Noord-Nederland. Eind 2016 en begin 2017 is door Fryslân een bedrag van € 0,7 miljoen en € 0,5 miljoen toegekend aan respectievelijk de projecten 'LNG; game – changer in shipping' en Wetsus (researchinfrastructuur watertechnologie). Voor Fryslân zijn nu alle middelen toegekend. Vastgesteld kan worden dat met deze en eerdere toekenningen in voorgaande jaren de gedecentraliseerde middelen nagenoeg geheel zijn gecommiteerd.

Voortgang regionaal (per provincie)

De invulling van het regionale deel van de rijksbijdrage (rijksbijdrage REP-regio) en de regionale bijdrage is een verantwoordelijkheid van de betrokken provincies. Iedere provincie heeft hierbij de volledige zeggenschap over de selectie van en besluitvorming over de projecten.

Groningen

Ten opzichte van de VGR van vorig jaar zijn in 2016 en 2017 door Groningen aan zes projecten REP-middelen toegekend. Het betreft de projecten 'Toeristische campagne 2016-2020', 'Strandweg', 'Routegebonden recreatie Groningen', Innovatiecentrum Bio-economie', 'De Groninger Ondernemersregeling' en 'De Kansrijke Leerweg'. Met deze en eerdere toekenningen is het grootste deel (91%) van de regionale Groningse REP-middelen vastgelegd in concrete projecten. Het resterende budget bedraagt ruim € 9 miljoen.

Drenthe

Uit de totale REP bijdrage is € 10 miljoen gereserveerd voor economische gebiedsontwikkeling zowel in Assen als in Emmen. Beide partijen hebben de volledige middelen overgedragen gekregen. Emmen heeft de middelen ingezet als onderdeel van het verkrijgen van de locatie Hoofdstraat (locatie oude dierentuin). In Assen is tot nu toe € 3 miljoen ingezet voor de revitalisering van het Stadsbedrijvenpark. De verwachting is dat het college in 2017 nog een besluit neemt over verdere toekenning van bedragen uit de beschikbare REP gelden. Naast de ontwikkelingen in Assen en Emmen zijn er REP middelen toegekend aan Health Hub Roden. Ten opzichte van de voortgangsrapportage van vorig jaar zijn in 2017 middelen toegekend aan het project Added (Shared Smart Factory). Het resterende budget bedraagt ruim € 2 miljoen. De verwachting is dat dit bedrag volledig wordt gecommiteerd aan lopende projecten.

Fryslân

Fryslân heeft al haar regionale REP middelen in de voorgaande jaren belegd.

Flevoland

Op basis van de in 2016 in opdracht van Gedeputeerde Staten uitgevoerde "mid term" evaluatie van het programma is in het voorjaar van 2017 de besluitvorming over aanpassingen van het programma door de convenantpartners, de gemeenten Urk en Noordoostpolder en Provincie Flevoland afgerond.

Momenteel is een project in behandeling waar een besluit voor een REP-bijdrage wordt voorbereid (bijdrage € 7 miljoen). Het betreft het project Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. De projecten Waterloopbos en Versterking Urk Maritiem hebben dit najaar een beschikking ontvangen, totale bijdrage € 2 miljoen. Indien de Maritieme Servicehaven een beschikking ontvangt resteert nog een bedrag van € 4 miljoen, hiervoor staan twee pijplijnprojecten op de lijst.

CONCRETE BEREIKBAARHEIDSPROJECTEN

Algemeen

De lijst met concrete projecten is limitatief en bestaat uit de volgende projecten:

1. A7 Zuidelijke Ringweg Groningen (ZRG) fase 2;
2. Bereikbaarheid Leeuwarden;
3. Bereikbaarheid Assen;
4. N50 Ramspol-Ens;
5. Openbaar Vervoer.

Daarnaast is conform de Motie Koopmans¹ € 160 miljoen (pp. 2008) beschikbaar gesteld voor maatregelen op het noordelijke kernnet spoor. De voortgang van al deze projecten wordt waar nodig besproken in het bestuurlijk overleg MIRT.

Ad 1. A7 Zuidelijke Ringweg Groningen (ZRG)

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Op 19 oktober 2016 heeft de Raad van State einduitspraak gedaan betreffende het Tracébesluit. Zij oordeelde dat de minister van Infrastructuur en Milieu aan de opdracht in de tussenuitspraak heeft voldaan (om het Tracébesluit op enkele onderdelen aan te passen) en dat het tracé van de Zuidelijke Ringweg mag worden aangepast. Tegen deze uitspraak is geen hoger beroep mogelijk. Zoals vorig jaar gemeld is de aanbidding van de combinatie Herepoort i.o. inclusief de drie optimalisaties, zijnde een volledige aansluiting van de Europaweg op de Zuidelijke Ringweg, extra kwaliteit bij het Julianaplein en de Esperanto fiets- en voetgangerstunnel. Om de volledige aansluiting op de Europaweg en extra ruimtelijke kwaliteit bij het Julianaplein planologisch mogelijk te maken heeft de minister op 4 september 2017 een wijziging van het Tracébesluit vastgesteld. Hiertegen is één beroep ingesteld bij de Raad van State met betrekking tot de zichtbaarheid van een reclamemast langs de zuidelijke ring, maar dit schort de uitvoering niet op. De benodigde omgevingsvergunning voor de derde optimalisatie, de Esperanto fiets- en voetgangerstunnel, is inmiddels onherroepelijk. Ondertussen is gestart met diverse voorbereidende werkzaamheden (o.a. verleggen van kabels- en leidingen) en wordt er gebouwd aan de Helperzoomtunnel (waar inmiddels damwanden zijn geplaatst) en de bus op- en afrit P&R Hoogkerk. Voor een van de omgevingsvergunningen voor bomenkap loopt nog een bodemprocedure bij de Raad van State.

Vooruitblik 2018:

Op dit moment is de aannemer druk doende het definitieve ontwerp voor dit complexe project af te ronden. De werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg Groningen zelf zullen beginnen als dit definitieve ontwerp klaar is. De oplevering van het project is voorzien in 2021.

Ad 2. Bereikbaarheid Leeuwarden

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De Haak om Leeuwarden en de Westelijke invalsweg 1e fase zijn eind 2014 al in gebruik genomen. De 2e fase Westelijke Invalsweg is in uitvoering. De gemeente Leeuwarden is opdrachtgever van de 2e fase. Het aquaduct Drachtsterweg is eind augustus in gebruik genomen. De inrichting van de vrijgekomen gebieden hebben deels plaatsgevonden en zijn nog in uitvoering.

Vooruitblik 2018:

De sloop van de oude Drachtsterbrug en de herinrichtingswerkzaamheden worden afgerond. Fase 2 van de Westelijke Invalsweg zit in de eindfase.

---

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 27.658, nr. 41.

Ad 3. Bereikbaarheid Assen: FlorijnAs

De Blauwe As

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In 2017 zijn de laatste twee autobruggen en de laatste (tweede) sluis opgeleverd. Medio 2017 is het project Blauwe As klaar. In september 2017 is de Blauwe As officieel in gebruik genomen met een feestelijke opening door Zijne Majesteit de Koning. Tevens is er een visie opgesteld om het toekomstig gebruik van de Blauwe As te stimuleren.

Vooruitblik 2018:

N.v.t.

Stationsgebied

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In april 2017 is het noordelijke deel van de autotunnel klaar, inclusief de ruwbouw van de fietsenkelder, als onderdeel van het nieuwe stationsgebouw. In mei 2017 is gestart met de bouw van het zuidelijke deel van de autotunnel. De bouw van het nieuwe stationsgebouw inclusief de afwerking van de fietsenkelder en de perrontunnel is aanbesteed en gegund. In juni 2017 is de aannemer onder regie van ProRail begonnen met deze nieuwbouw inclusief afwerking. In de Trein Vrije Periode (TVP) van april 2017 heeft ProRail gedurende een periode van 15 dagen op het station Assen de sporen en wissels vernieuwd en verlegd, de bestaande perrons verbreed en de tractie aangepast. Daarnaast is een nieuwe perrontunnel voor voetgangers ingeschoven.

Vooruitblik 2018:

De oplevering van het nieuwe stationsgebouw is gepland in mei 2018. Dan zal ook de autotunnel in gebruik kunnen worden genomen. Vervolgens kan het stationsplein en het nieuwe busstation worden aangelegd en het tijdelijk station worden opgeheven.

Stadsboulevard en tunnel de Maten

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De uitvoering van het noordelijke deel van de Stadsboulevard is afgerond in het tweede kwartaal 2017. De reconstructie van Stadsboulevard Zuid is gestart in juni 2017.

De civieltechnische voorbereiding van tunnel De Maten is in volle gang, dat gebeurt samen met ProRail. De aanbesteding van dit project staat gepland voor eind 2017.

Vooruitblik 2018:

Medio 2018 wordt het zuidelijk deel van de Stadsboulevard opgeleverd.

De start van de bouw van tunnel de Maten is gepland in november 2018 en de oplevering in juni 2020. De bouw gebeurt onder regie van ProRail.

Infrastructuur Assen-Zuid

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De aanleg van de hoofdstructuur voor het werklandschap Assen-Zuid wordt nog niet in uitvoering genomen, omdat er nog geen contracten met bedrijven zijn afgesloten die zich hier willen vestigen. Wel zijn er de nodige contacten met belangstellenden.

Vooruitblik 2018:

Afhankelijk van de ontwikkelingen binnen het werklandschap Assen-Zuid kan worden gestart met de aanleg van de hoofdstructuur Assen-Zuid.

Ad 4. N50 Ramspol-Ens

Het project is in 2013 volledig afgerond.

Ad 5. Openbaar Vervoer

Dit project bestaat uit de volgende onderdelen:

a. Partiële uitbreiding spoor Groningen-Leeuwarden

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Begin 2017 is de inspraaktermijn voor het Ontwerp Tracébesluit gesloten. Ingediende zienswijzen zijn verwerkt en opgenomen in het Tracébesluit. Voor een aantal zienswijzen is nader onderzoek gedaan. Het Tracébesluit is op 16 november 2017 vastgesteld door de staatssecretaris van IenW. Op het Tracébesluit is beroep mogelijk van 29 november tot en met 9 januari 2018. ProRail besteedt het werk aan in drie verschillende contracten; één voor de onderdoorgang Paterswoldseweg, één voor de onderdoorgang Hurdegaryp en één voor alle andere maatregelen, waaronder de spoorverdubbeling Zuidhorn–Hoogkerk. Het werk van de onderdoorgang Paterswoldseweg is aanbesteed en eind juli gegund. Ook het contract met alle andere maatregelen is in oktober gegund. Het contract onderdoorgang Hurdegaryp wordt volgens de planning eind 2017 gegund.

Vooruitblik 2018:

In 2018 wordt gestart met de uitvoering van het project.

b. Station Assen-Zuid en Leeuwarden Werpsterhoek en spoor voor nieuwe stations

1. Station Assen-Zuid
Zoals in een eerder VGR aangegeven is dit project komen te vervallen.

2. Station Leeuwarden-Werpsterhoek
Bereikte resultaten / terugblik 2017:
In 2017 zijn de twee onderdoorgangen (fase 1 van het project) gebouwd. Eind 2017 met een eventuele uitloop naar begin 2018 worden de onderdoorgangen in gebruik genomen.

Vooruitblik 2018:

Oplevering van de twee onderdoorgangen.

c. Kolibri trein, infra Q-liners en overig

Trein:

1. Reactivering van de spoorlijn Groningen-Veendam. Sinds mei 2011 rijdt de personentrein tussen Groningen en Veendam. Het project is daarmee afgerond.

2. Facelift stations
Bereikte resultaten / terugblik 2017:
In het voorjaar van 2016 is gestart met de realisatie van de nieuwe stationsoutillage op alle stations in de provincie Groningen. Dit betreft het vierde en laatste onderdeel van het project Facelift Noordelijke Stations. Vanwege het grote aantal te smalle perrons aan de lijnen in de provincie Groningen, heeft ProRail de nieuwe outillage nog niet op alle perrons kunnen plaatsen. De provincie heeft verzocht om een oplossing die naast voldoende ruimte voor de nieuwe outillage met name ook de veiligheid garandeert op deze perrons. ProRail werkt samen met het ministerie van IenW aan oplossingen hiervoor. Voor de outillage lijkt deze oplossing eerst

uit te gaan van tijdelijke, aangepaste nieuwe outillage. Met de uitrol hiervan is inmiddels gestart en zal doorlopen tot in de eerste helft van 2018.

Vooruitblik 2018:

In 2018 zal dit project naar verwachting kunnen worden afgerond, indien ProRail en het ministerie van IenW een goede oplossing gevonden hebben voor de te smalle perrons. Deze oplossing dient wat de provincie betreft zowel voldoende plek te bieden aan de nieuwe stationsoutillage als ook de veiligheid te waarborgen.

Infrastructuur t.b.v. Q-liners en HOV-bus:

3. Aanleggen van businfrastructuur om de reistijd van Q-liners en overige bussen op HOV-lijnen te verkorten.
4. Aanleggen en verbeteren van de kwaliteit van busstations en transferia om de kwaliteit van HOV-bus te verbeteren.

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In 2017 zijn nog geen aanvragen ontvangen. Van de op 16 maart 2016 door Provinciale Staten van Groningen vastgestelde geactualiseerde lijst met 23 projecten zijn nu voor 20 projecten beschikkingen afgegeven.

Vooruitblik 2018:

De verwachting is dat de laatste 3 projecten zullen worden beschikt. Het gaat om de projecten transferium Assen-West, transferium De Punt en busstation Norg.

MOTIE KOOPMANS

Algemeen

Conform de Motie Koopmans is vanuit het budget voor Programma Hoofdfrequent Spoorvervoer € 160 miljoen (pp. 2008) beschikbaar gesteld om intensivering van de treindienst mogelijk te maken en kosteneffectieve maatregelen te treffen om de rijtijden tussen Noord-Nederland en de Randstad te verbeteren. Via het MIRT-blad Sporendriehoek Noord-Nederland wordt de voortgang in beeld gebracht. Het project Zwolle-Herfte kent een eigen MIRT-blad.

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

- Het project aanpassing overweg Rotstergaastweg in Heerenveen is gebouwd en opgeleverd;
- De werkzaamheden voor Sporen in Assen zijn uitgevoerd en sinds begin september rijdt er een extra trein tussen Groningen en Assen;
- Er zijn aanvullende maatregelen uitgevoerd aan de onderstations tussen Meppel en Leeuwarden zodat per december 2017 extra treinen tussen Meppel en Leeuwarden kunnen rijden.

Vooruitblik 2018:

- Begin 2018 wordt de definitieve oplevering van de bedienbare brug over het Van Harinxmakanaal (op afstand bediening) verwacht en kan zelfstandige afstandsbediening gestart worden. Dit levert naar verwachting een verbetering op in de tijd dat de spoorbrug beschikbaar is voor het spoorvervoer.

REGIONAAL MOBILITEITSFONDS (RMf)

Algemeen

Noord-Nederland maakt gebruik van het mobiliteitsfonds voor de volgende projecten:

1. Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Emmen-Centrum;
2. Spoorlijn Zwolle-Coevorden-Emmen;
3. Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Heerenveen/Investeringsagenda Drachten-Heerenveen;
4. Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Groningen Centrale Zone;
5. Bereikbaarheid Lauwersmeergebied;
6. Bereikbaarheid Veenkoloniën;
7. A6/A7 Knooppunt Joure;
8. N31 Harlingen (traverse Harlingen) en gebiedsontwikkeling Harlingen;
9. Gebiedsontwikkeling Noordoost-Fryslân/Centrale As;
10. IGO Coevorden Stationsomgeving en Coevorden-Zuid;
11. N381 Drachten-Drentse grens;
12. Openbaar Vervoer in stad Groningen;
13. Verbetering busverbinding corridor West;
14. Maatregelen verkorting reistijd spoor Groningen-Bremen;
15. N33 Zuidbroek-Appingedam.

Voortgang

Ad 1 Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Emmen-Centrum

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Projecten Boermarkeweg: Het project Boermarkeweg 1e fase is eind 2013 afgerond en het project Boermarkeweg 2e fase zit momenteel in de ontwerpfase. Het project aansluiting N34/Rondweg wordt uitgevoerd door de provincie Drenthe en de gemeente zorgt voor 1/3 deel cofinanciering in het kader van RSP Bereikbaarheid. Het ontwerp (met fly-over) is door het college van Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Het project reconstructie aansluiting N34/Rondweg zit momenteel in de voorbereidingsfase. Naar verwachting zal eind 2017 de bestemmingsplanprocedure worden gestart. Het project Aansluiting N862/Rondweg wordt uitgevoerd door de provincie Drenthe en de gemeente zorgt voor 1/3 deel cofinanciering in het kader van RSP Bereikbaarheid. Het project reconstructie N862/Rondweg (weg Emmen-Klazienaveen) bevindt zich in de definitiefase.

Vooruitblik 2018:

Het project de verlenging Vreding wordt in 2017 afgerond. In 2018 zullen de verdere voorbereidingen getroffen worden voor het project Boermarkeweg 2e fase, zodat naar verwachting 2019 gestart kan worden met de uitvoering. Na vaststelling van het bestemmingsplan in 2018 zullen verdere voorbereidingen getroffen worden voor het project Reconstructie aansluiting N34/Rondweg, zodat naar verwachting begin 2019 gestart kan worden met de uitvoering. Het project Reconstructie aansluiting N862/Rondweg zal zich in 2018 gaan richten op het ontwerp van de aansluiting N862/Rondweg.

Ad 2 Spoorlijn Zwolle-Coevorden-Emmen

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De bestemmingsplanprocedure is door de gemeente Emmen, in opdracht van de provincie Drenthe, aangepast. De gemeenteraad heeft de wijziging goedgekeurd. Het bestemmingsplan ligt nu wederom ter inzage voor bezwaar bij de Raad van State. Diverse bewoners hebben aangegeven bezwaar te gaan indienen.

Vooruitblik 2018:

Zodra het bestemmingsplan onherroepelijk is, zal door ProRail de werkzaamheden worden aanbesteed en zal in 2019 gestart worden met de daadwerkelijke realisatie van de uitbreiding Emmen Zuid. De geplande oplevering zal in december 2019 zijn.

Ad 3 Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Heerenveen (investeringsagenda Drachten – Heerenveen)

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In deze investeringsagenda zijn een aantal projecten opgenomen die gefinancierd worden met RSP mobiliteitsfondsmiddelen. Het meest omvangrijke project binnen de investeringsagenda betreft het project Bereikbaarheid Gebiedsontwikkeling Heerenveen; parallelstructuur langs de A32. In 2017 is een realisatie-overeenkomst Bereikbaarheid Heerenveen opgesteld tussen de provincie, gemeente en Rijkswaterstaat. Door de stuurgroep van het project is een definitief ontwerp vastgesteld. In dit ontwerp is zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan suggesties uit de bevolking. De gemeente is gestart met de benodigde planologische procedures.

Vooruitblik 2018:

Eind 2018 zal worden gestart met de realisatie van het project.

Ad 4 Bereikbaarheid gebiedsontwikkeling Groningen Centrale Zone

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De projecten die hier onder vielen zijn in 2014 gebundeld onder de titel Groningen Spoorzone. Op 17 maart 2015 hebben Provinciale Staten van Groningen het realisatiebesluit genomen voor het project Groningen Spoorzone. Het opstel terrein voor treinen aan de zuidzijde van het Hoofdstation Groningen wordt verplaatst naar de locatie "De Vork" in de gemeente Haren. In 2017 is een start gemaakt met de werkzaamheden op het nieuwe opstel terrein De Vork. Het grondwerk wordt uitgevoerd en tevens wordt een nieuwe overweg naar het opstel terrein aangelegd. Naast dit contract bestaat Groningen Spoorzone uit nog twee grote contracten. Het ene grote contract omvat de werkzaamheden aan het spoor en de aanbesteding daarvoor is reeds gestart waarbij de gunning in de eerste helft van 2018 wordt verwacht. Het andere omvat de werkzaamheden op het Hoofdstation. Ook voor dit contract geldt dat nog dit jaar een start met de aanbesteding zal worden gemaakt. Meer informatie is te vinden op de website: <http://www.groningenbereikbaar.nl/spoorzone>.

Vooruitblik 2018:

Voortzetting werkzaamheden op het nieuwe opstel terrein De Vork. Gunning contract Spoor plus start eerste voorbereidende werkzaamheden contract Spoor. Aanbesteding contract Hoofdstation (onder andere reizigerstunnel, fietstunnel, fietsenstalling, bustunnel en perrons & kappen). Tevens zal worden gestart met de sloop van het Post NL gebouw aan de zuidzijde van het station. De verwachting is dat alle werkzaamheden van het project Spoorzone in 2023 zijn afgerond en dat het per december 2022 mogelijk is de doorkoppeling van de regionale treindiensten mogelijk te maken en daarmee de treindiensten uit Programma Noord Nederland te laten rijden.

Ad 5 Bereikbaarheid Lauwersmeergebied

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Voor de deelprojecten herinrichting van de dorpen Adorp en Sauwerd, het uitvoeren van verbeteringsmaatregelen tussen Groningen en Winsum (buiten de bebouwde kommen) en de aanleg van een Fietsroute Plus tussen Groningen en

Winsum worden planologische procedures uitgevoerd en wordt grondaankoop voorbereid. Voor het deelproject Oostelijke ontsluitingsweg Bedum hebben Provinciale Staten een realisatiebesluit genomen. Hier zijn de vooronderzoeken die nodig zijn voor een wijziging van het bestemmingsplan gestart en de minnelijke grondvererving is opgepakt. Voor het deelproject herinrichting kom Winsum zijn plannen gemaakt die aan de bevolking worden gepresenteerd. Naar verwachting kunnen Provinciale Staten begin 2018 hierover een besluit nemen.

Vooruitblik 2018:

Voor de Oostelijke ontsluitingsweg Bedum wordt de formele bestemmingsplan-procedure doorlopen. Voor de Fietsroute Plus tussen Groningen en Winsum wordt een provinciaal inpassingsplan doorlopen. Het is de bedoeling dat de herinrichting van Adorp en Sauwerd in uitvoering komt in 2018 en/of 2019. Daarbij worden de verbeteringsmaatregelen buiten de bebouwde kom meegenomen.

Ad 6 Bereikbaarheid Veenkoloniën

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De provincie Groningen heeft ProRail verzocht de aansturing van de planuitwerkingsfase en realisatie, beheer- en onderhoudsfases van de reactivering van de spoorlijn Veendam - Stadskanaal op zich te nemen. Het Ministerie van IenW, ProRail en de provincie Groningen hebben overeenstemming bereikt over het feit dat het baanvak de status Hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) moet krijgen om dit mogelijk te maken. Daarbij is afgesproken dat voor IenW geen investeringskosten zijn verbonden aan de reactivering. De provincie is in gesprek met de STAR over de taakverdeling in de nieuwe situatie en de overdracht van het eigendom van het spoor die nodig is om het spoor te kunnen reactiveren voor regulier treinvervoer.

Vooruitblik 2018:

De planuitwerkingsfase wordt verder doorlopen.

Ad 7 A6/A7 Knooppunt Joure

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In oktober is het nieuwe knooppunt deels in gebruik genomen en in het najaar wordt er verder gewerkt aan de nieuwe aansluiting bij het oude verkeersplein.

Vooruitblik 2018:

De afrondende werkzaamheden – met name Langwarder Wielen en het viaduct Haskerveldweg - duren tot en met het eerste kwartaal 2018. Hierna wordt het project verder afgewikkeld.

Ad 8 N31 Traverse Harlingen

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De verdiepte ligging en het aquaduct zijn qua constructie gereed. In de zomer is gestart met de afbouw van de wanden en de opbouw van de rijbanen. In november kan het verkeer de weg deels en in december volledig in gebruik nemen.

Vooruitblik 2018:

Het weghalen van het bestaande talud en afrondende werkzaamheden is gestart in het najaar van 2017 en lopen door tot februari 2018. Het project wordt in het voorjaar contractueel op- en afgeleverd. Het afronden van het project is in 2018 de belangrijkste taak van de uitvoeringsorganisatie.

Ad 9 Gebiedsontwikkeling Noordoost-Fryslân/Centrale As

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De Centrale As is in 2016 opengesteld. In 2017 zijn verbeteringen/reparaties uitgevoerd en zijn de tijdelijke snelheidsbeperkingen ter hoogte van het aquaduct en in het noordelijkse deel opgeheven.

Vooruitblik 2018:

In 2018 zullen nog enkele afrondingen plaatsvinden. Er zal gemonitord worden hoe de intensiteiten op De Centrale As, maar zeker ook op het onderliggende wegennet zich ontwikkelen.

Ad 10 IGO Coevorden Stationsomgeving en Coevorden-Zuid

Bereikte resultaten/terugblik 2017:

Op 3 mei jl. is de Spoorboog Coevorden feestelijk geopend. Hierdoor wordt de Euroterminal Coevorden rechtstreeks met de spoorlijn Zwolle-Emmen verbonden en behoort het rangeren van de goederentreinen in het centrum van Coevorden tot het verleden. De realisatie van de Spoorboog maakt een herinrichting van het emplacement mogelijk. De aanbestedingen van de herinrichting van het emplacement en de bouw van de tunnel is in 2017 conform de planning gestart.

Vooruitblik 2018:

Vanaf augustus 2018 starten de uitvoeringswerkzaamheden in de stationsomgeving van Coevorden. In de periode augustus 2018 t/m september 2019 wordt het emplacement heringericht en de (ruwbouw van de) tunnel gerealiseerd. Aansluitend vindt de afbouw van de tunnel, de realisatie van de nieuwe P+R en fietsenstalling plaats. De realisatie van het nieuwe busstation en de inrichting van het stationsplein zal grotendeels in de eerste helft van 2020 plaatsvinden.

Ad 11 N381 Drachten-Drentse Grens

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De nieuwe weg is sinds 2016 in gebruik genomen. Het project kent een uitbreiding in de vorm van een verdubbeling tussen Donkerbroek en Oosterwolde. De watervergunning en omgevingsvergunning voor de verdubbeling N381 Donkerbroek – Oosterwolde zijn verleend. Met zes van de acht particuliere grondeigenaren is inmiddels overeenstemming bereikt over de grondaankoop. Er is gestart met het opstellen van het uitvoeringscontract verdubbeling N381 Donkerbroek – Oosterwolde.

Vooruitblik 2018:

Het contract voor de verdubbeling Donkerbroek – Oosterwolde wordt in het tweede kwartaal 2018 aanbesteed. Na de definitieve gunning zal de opdrachtnemer starten met de uitvoeringswerkzaamheden. Een aantal kleine restpunten uit fase 1 (verdubbeling Drachten – Donkerbroek) wordt afgerond.

Ad 12 Openbaar vervoer in de stad Groningen

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

De maatregelen voor het openbaar vervoer zijn te onderscheiden in maatregelen die noodzakelijk zijn om de dienstregeling 2014 te kunnen rijden (1^e tranche), maatregelen die noodzakelijk zijn om de snelheid en betrouwbaarheid van de dienstregeling te vergroten (2^e tranche) en maatregelen die noodzakelijk zijn om het HOV goed te laten functioneren tijdens de aanleg van de Zuidelijke Ringweg en het openbaar vervoer efficiënter te maken (3^e tranche). De eerste twee tranches zijn uitgevoerd. De uitvoering tranche 3 is gaande. Enkele onderdelen uit tranche 3, waaronder het busstation, zijn toegevoegd aan het project Groningen Spoorzone (zie Ad 4). Deze onderdelen volgen ook de planning van dit project en zijn naar verwachting uiterlijk 2023 afgerond.

Vooruitblik 2018:

Afronding van de maatregelen uit de derde tranche die niet meegenomen worden in het project Groningen Spoorzone.

Ad 13 Verbetering busverbinding corridor West

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Medio december 2016 is de onderdoorgang in de Eemsgolaan afgerond, zodat bus-, auto- en fietsverkeer zijn gescheiden. Hiermee is een belangrijke stap gezet in de verbetering van de doorstroming van en rondom de P+R Hoogkerk. Voor HOV Leek is tussen de gemeente en provincie een gezamenlijke projectorganisatie opgezet. Inmiddels zijn 3 van de 19 maatregelen van HOV Leek en het project fietsparkeren Marum gerealiseerd.

Vooruitblik 2018:

In 2018 wordt de uitvoering van de dan nog resterende maatregelen van HOV Leek en de optimalisatie rondom de P+R Hoogkerk voorzien, waaronder de aanleg van een nieuwe busafrit en P+R bij Leek.

Ad 14 Maatregelen kwaliteitsverbetering spoorverbinding Groningen-Bremen (Wunderline)

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

In 2015 is door de Provinciale Staten van Groningen een planuitwerkingsbesluit genomen voor de eerste deel van de planuitwerkingsfase. Sindsdien zijn de onderzoeken naar kansrijke oplossingsrichtingen, om te komen tot een voorkeursvariant, afgerond. De onderliggende onderzoeken betreffen de verdieping op de mogelijkheden van de dienstregeling aan beide zijden van de grens en de daarvoor benodigde infrastructuur, de vervoerswaarde, de potentie voor het goederenvervoer, de exploitatiekosten en een kwalitatief sociaal economisch onderzoek voor het verkennen van mogelijke thema's voor grensoverschrijdende samenwerking. Daarbij zijn zowel de verantwoordelijke Duitse overheden betrokken in de stuurgroep en de spoorwegbeheerders ProRail en DB-netz voor het uitvoeren van de onderzoeken naar mogelijke dienstregelingen. Daarnaast is gewerkt aan de verder bestuurlijke betrokkenheid aan de Duitse zijde, het omgevingsmanagement en de communicatie. In het coalitieakkoord van de CDU en SPD is de ambitie van de Wunderline als volgt opgenomen "*Gemeinsam mit den Niederlanden wollen wir eine schnelle Bahnverbindung von Groningen über Leer und Oldenburg nach Bremen („Wunderline“) vorantreiben*".

Provincie Groningen heeft zitting in de werkgroep herstel Friesenbrücke, waarin de voortgang m.b.t. de nieuwbouw van de brug wordt gemonitord. De brug zal volgens planning in het najaar van 2024 weer in gebruik worden genomen.

Vooruitblik 2018:

Als Provinciale Staten van Groningen in december van 2017 instemmen met de uitvoering van het tweede deel van de planuitwerkingsfase zal 2018 in het teken staan van uitvoering van dit deel van de planuitwerkingsfase. Op basis van die uitwerkingen wordt begin 2019 één voorkeursvariant aan Provinciale Staten voorgelegd met daaraan gekoppeld een realisatiebesluit.

Ad 15 N33 Zuidbroek-Appingedam

Bereikte resultaten / terugblik 2017:

Met de Startbeslissing op 26 augustus 2015 is de Tracéwetprocedure voor deze wegverbinding formeel gestart. In oktober 2017 is het concept verkenningenrapport/MER 1e fase opgeleverd. De oorspronkelijk datum van besluit voorgenomen Voorkeursalternatief in november is niet gehaald vanwege

de noodzaak voor nadere analyse en de opgave om binnen het taakstellend budget te komen.

Vooruitblik 2018:

Begin 2018 zal het voorkeursalternatief worden vastgesteld. Daarna zal het Ontwerp-Tracébesluit en de MER in 2018 ter visie worden voorgelegd. Het Tracébesluit wordt begin 2019 verwacht.